

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštno vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld.—kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četr leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pošuk.

Posamešne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Sedanje srenjske zadeve v pravi luči.

Gledé na pritožbe, ki se od vseh strani zaradi javne nevarnosti slišijo, hotela je vlada povzvedeti mnenje okrajnih zastopov in od njih sprejeti nasvete, kako bi se javna nevarnost v prihodnje odpraviti dala.

Okrajni zastop v Ljutomeru je na to odgovoril tako resnično in previdno, da mislimo vsem slovenskim občinam vstreči, ako odgovor razglasimo. Glasi se tako-le: Da je samouprava draga reč, to že zdaj zelo občutimo; pa mi ne ugovarjamo samoupravi le iz gledališča stroškov, ki so ž njo združeni, še manj pa hočemo povsod nad seboj varuha imeti; samouprave tudi ne merimo zgolj po lepih besedah in nazorih, ampak merodajevno nam je tukaj le djanško življenje in natorni zakon, da se niti človeku samemu, niti kaki združbi več ljudi ne sme nakladati, niti od njih tirjati več, kakor to njihove moči storiti morejo. Znano je, da niti človek sam za se niti združba več ljudi — občina itd. ne more vsega in povsod enakomerno z lastnimi močmi doseči, ker bi sicer ne bilo potreba nobene večje združbe kakoršne so: okrajne, deželne in državne oblasti; brez potrebe bi tudi nikoli ne bilo do tega prišlo, da bi se osnovali okrajji, dežele in države. Ako pa vrhovna državna oblast svoje podložje v občinstvu ima, in svojo moč le iz občinstva — iz njegovih posebnih moči dobiva, ni samo prav, temuč tudi ravno za obstanek najvišje moči in oblasti neobhodno potrebno, da se manjše posebne moči in njih organi podpirajo, in da se jim tam, kjer so same po sebi preslabe, tudi od zdatnih strani na pomoč priteče.

Ne dá se tedaj za stalno trditi, niti nikoli na tanko določiti: Tukaj je meja, čez katero najvišja oblast ne bi smela svoje ude braniti, njim koristiti i. t. d., posebno pa tamkaj in takrat ne, ko občina tega storiti ne more ali noče! — Mar to samo občino zadeva, ako je družina ali so pošli slabi, ako se javne reči poškodujejo, ako se daje

potuha po krčmah in zakotnih prostorih, ako se ljudje goljufajo pri meri in vagi, ako se moralnost (poštenost) javno kazi in skruni, ako se človeškemu zdravju in življenju vsakovrstne nevarnosti na pot stavljajo i. t. d.? Tukaj ni samo ena občina interesirana, ampak občinstvo sploh, katero pa brani in podpirati je gotovo tudi državne oblasti dolžnost.

Kar se tiče občinskega delokroga, je sploh za načelo izrečeno, da v področje tega delokroga spada vse, kar se med mejami občine in z njenimi močmi izpeljati da. Mi priterujemo temu načelu, ter ravno iz njega izvajamo, da je zdaj občinam po deželi mnogo takih reči naloženih, ki jih občine same ob sebi izpeljati ne morejo. Postavimo, v prenesenem delokrogu se marsikaj občinam nalaga, kar njih moči presega; ko je pa naloženi posel brez vspeha ostal, ponuja se jim zopet od c. kr. glavarstev pomoč, kar je strašna anomalija (nerednost), kajti — če moram kako delo vendar sam opraviti, zakaj ga drugemu naročati? — Ravno tako se godi pri opravljenih, ki spadajo po obstoječih postavah in dozdanjih nazorih v domači ali lastni delokrog občine, kakor je lokalna policija i. t. d. Občinski župan je izvrševalec postave, postave se pa morajo, ako hočemo da se red in mir ohrani, spolnovati. Župan iz prostega ljudstva izvoljen nema potrebnega znanja, da postave ume, — večkrat ne zna niti brati niti pisati; on nema niti ne more imeti potrebnega časa, da vse to spolnuje, kar se mu nalaga, in kar občinski prid od njega terja. Vsak dober gospodar ima pri svojem gospodarstvu obilno opravila; ravno dobri in pošteni gospodarji pa imajo največ zaupanja pri poštenih srenjčanih. Če toraj dobrega gospodarja za župana volijo, mora izvoljenec zanemarjati ali svoja lastna opravila pri gospodarstvu, ali pa občinske dolžnosti, največkrat poslednje, a to na škodo občine; slab gospodar za župana izvoljen pa zanemarja, kakor vemo iz obilnihkušenj, oboje. Penzionistov, kapitalistov in drugih

lahkoživnikov pa navadno občine po deželi nemajo, ne bi jim pa taisti tudi dosta pomagali, ker ne zastopijo, kako da prosto ljudstvo živi; ne poznajo pa tudi njegovih težav in potreb, zato je tudi ljudstvo do njih zaupanja nema. Vsake reči na svetu mora se človek učiti, le župan postane lahko brez vsakih priprav. Pa kaj stori potem takošen, da prilično rečemo, iz ničesa storjeni župan? Celó nič! Pušča reči v nemar, kakor pridejo; bilo bi ravno tako tudi brez njega nič slabije; in podpisani bil je sam priča, ko so se gospodarji in volilci pomenkovali in pričkali, ali bi ne bilo tudi prav in dobro, ko bi občinskega pastirja enkrat za župana postavili, češ, da bi on ravno tako lahko županoval, kakor vsak drugi gospodar, in imel bi še pri tem dvojno plačo pa razmerno največ časa! Kdo pa pri vsem tem trpi? Občinstvo, ki nema pravega zagovornika in zastopnika, potem pa tudi postava sama, ktera se na taki način diskreditira. To ve vsak, da županje, kakoršni so zdaj, v resnici ne morejo nič izpeljati, a vendar se jim zmiraj več in več naklada! Kar smo navedli, se skoro povsod po kmetih nahaja, a malo je županov, ki bi svojemu poslu kos bili, ki bi poznali svoje dolžnosti, ter imeli tudi voljo jih spolnovati. Skoro vsak mora sredi pota obstati, ker do konca svojih namer nobeden ne dospeje, ker je nja moč sama preslaba, manjka mu k temu potrebnih sredstev in dostojnega autoriteta ali veljave. To hočemo zopet s fakti dokazati. Neki župan, podpisanemu osebno znan, ki ima za svoje mesto tudi potrebne vednosti in dovolj segurnosti, vpelje proti nekemu zatoženemu vincarja, ki je svojega gospodarja pred pogojenim časom zapustil, kazensko obravnavo.

Pokliče se obtoženec na odgovor in tudi dva občinska svetovalca, kot prisednika županova. Od poslednih dveh pride eden nekoliko pozneje, in ko v hišo stopi, vrže klobuk ob tla, buta z nogo po njih in obrnjen proti županu kriči: dr. . . . k mu bodete storili —. Vi bodete se osr. . . . itd., — potem pa odide. Ta mož je bil izvoljen za občinskega svetovalca in vsled tega po postavi pozvan, nad drugimi občani sodbe izrekati, pa kaka spaka je bil! — Zatoženec in sodniki morali so se pred dovrškom raziti. — O drugem županu pa nam je znano, da je nekega pôsla pravilno obsodil na 24 ur zapora. Obsojenec pride za nekaj časa k županu, da kazen nastopi; znajoč pa, da župan zapora nema, poroga se mu šaljivo, češ, da ga naj le v svinjski hlev zapre, ali mu pa on (obsojenec) s sekanjem drv kazen odsluži. Župan spoznavši iz nova svojo nemoč, odpravi obsojenca in še mu posebno naroči, da naj slednjemu pové, da je kazen prestal; a on — župan — se je v prihodnje varoval razsodbe delati, ktere izpeljati ne more, in ljudstvu biti v posmeh. Nauk iz tega pa želimo, naj si visoka vlada sama povzame. —

Nekteri mislijo, da bode obstoječa pogonska postava (Schubgesetz) in med letom večkrat izpe-

ljani ogledni obhodi (Streifang) po srenjah potepuhe, lenuhe, razposajence, hudodeluike i. t. d. kar na enkrat v kozji rog uzgali; tudi ta ne bo. Taki izmečki človeške družbe tudi doma, kamor so jih zapodili, ne storijo dobro. Po mestih, odkoder take malovredneže preganjajo, imajo več sredstev njih ustrahovati, kakor pa doma v kaki siromaški vincarski občini. V mestu si je lahko, ako je hotel, še kaj prislužil, doma je pa navezan na krajo, rop i. t. d., ako boče po stari navadi naprej živeti. Te vrste ljudje, potem razuzdana mladež, hlapčoni in pijanci dan denešnji po kmetih ljudstvo tako nadlegujejo in strahujejo, da si ni človek ne po noči, ne po dnevi več varen pred njimi s svojim življenjem in imetjem. To odvrniti je pa županova moč sama preslaba; župan mora z drugimi vred lepo molčati, ako boče mir pred njimi imeti. (Konec prib.)

Gospodarske stvari.

0 poljskem kolobaru ali vrstenju poljskih sadežev.

I.

V starih časih je bilo natriletno obdelovanje polja skoro po vseh deželah Evrope — rekel bi — izključivo v navadi. Posestnik je razdelil vse svoje njive na tri dele, ktere so imenovali polja. Prvega teh delov ni obdelal, ampak ga pustil neobdelanega ležati, kar se je imenovala praha; na drugi del je posejal ozimino in na tretji jarino. Na vsakem teh delov se je potem praha z ozimino in jarino zaporedoma med seboj po letih menjala, tako da bi na primer dobili sledečo sliko:

	1. polje:	2. polje:	3. polje:
L. 1874	praha,	ozimina,	jarina,
" 1875	ozimina,	jarina,	praha,
" 1876	jarina,	praha,	ozimina,
" 1877	praha,	ozimina,	jarina,
	i. t. d.	i. t. d.	i. t. d.

To je kolobar ali vrstenje poljskih sadežev starega kopita. Vsak lahko sprevi, da je tako obdelovanje zemlje velika potrata zemljišča, zlasti dan danas, ko pri rastoči množitvi ljudi cena zemljišča od dne do dne viša postaja. Prav so toraj storili, da so ta način poljedelstva že v mnogih krajih popustili in se drugega poprijeli, pri kterem tudi praha v svojo korist obračajo. Mislili so namreč v prejšnjih časih, da potrebuje zemlja od časa do časa počitka, in so toraj del njiv neobdelan puščali, ki so ga, kakor smo že omenili, praha imenovali. Dan denešnji pa je narodno gospodarstvo umnemu kmetovalcu pokazalo veliko ceno zemljišča in natoroznanstvo ga podučilo, da je zemlji dobrotljivi stvarnik toliko čudovitne moči podelil, da ne potrebuje, kakor živina, ki se je shodila, počitka in pokoja, ampak da more leto na leto, če jo gospodar le pametno in prav ob-